

OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

Yabancı Dil Olarak Almancanın Öğretiminde Konuşma Becerileri Dersinin Yüz Yüze ve Çevrimiçi Ortamlarda Uygulanması

Nihat YAVUZ¹

Özet

Covid 19 Türkiye ile birlikte tüm dünya ülkelerini ekonomik ve sosyal açıdan ve eğitim yönünden ciddi bir şekilde etkilemiştir. Bu süreçte ülkemizde eğitim-öğretim kurumlarında çevrimiçi eğitime geçilmiştir. Bu bağlamda yabancı dil eğitiminin de çevrimiçi yapıldığı düşünüldüğünde, dört temel beceriden “Konuşma Becerileri” dersinin bu yolla ne denli verimli yapılabildiği, yüz yüze “Konuşma Becerileri” derslerinin uygulanışıyla paralellik gösterip göstermediği irdelenmiştir. Hangi uygulamanın konuşma becerilerine daha fazla katkı yapabileceği araştırılmış, hazırlık sınıfı öğrencilerinin görüşleri de alınarak durum saptaması yapılmış ve genel bir değerlendirme yoluna gidilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yabancı Dil Öğretimi, Konuşma Becerileri, Yüz Yüze Eğitim, Çevrimiçi Eğitim.

Application of Conversation Skills Course in Teaching German as a Foreign Language in Face-to-face and Online Environments

Abstract

Covid 19, along with Turkey, has seriously affected all countries of the world economically, socially and in terms of education. In this process, online education has been started in educational institutions in our country. In this context, considering that foreign language education is also carried out online, it has been examined how efficiently the "Speaking Skills" course, one of the four basic skills, can be done in this way and whether it shows parallelism with the face-to-face "Speaking Skills" courses. It was researched which application could contribute more to speaking skills, the situation was determined by taking the opinions of the preparatory class students and a general evaluation was made.

Keywords: Foreign Language Teaching, Speaking Skills, Face-To-Face Education, Online Education.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi ABD. nyavuz@cu.edu.tr

1. Giriş

En önemli iletişim aracı olarak kabul edilen dilin birçok tanımı mevcuttur. Toplumsal bir davranış biçimi olan dil, bir yandan düşünce ve davranışların aktarımına hizmet ederken, diğer yandan bir imgesel etkileşimdir (Bkz. Gross 1990, 20).

Keller (1989) ise dili “kendini ifade etmek, anlamak, bilgilerin, düzenlemek ve iletmek ve çeşitli yollarla gerçek hakkında farklı görüşler ortaya koyabilmek için insan tarafından geliştirilmiş bir ifade biçimi dizgesidir” (Keller 1989, 42) şeklinde tanımlamaktadır.

Bu bağlamda dilin salt göstergelerden ve bu göstergeleri birleştiren dilbilgisel kurallardan oluşmadığını, bunları iletişim amaçlı kullanan bir toplumun varlığını unutmamak gerekir. Eşdeyişle toplumdan soyutlanarak tanımlanması dilin önemli bir yönünün eksik bırakılması anlamındadır (Bkz. Lay 1980, 24).

Dolayısıyla dil ile ilintili tanımlar irdelendiğinde dilin kullanıcılarının çok önemli roller üstlendiğini görebilmekteyiz. Bu bağlamda esas olan dilin işlevselliğidir. Bir topluluk içerisinde farklı bireyler arasında gerçekleşen her tür bilgi alışverişi dilin işlevsel boyutuyla ilintilidir. İletişimsel ortamda her zaman yazılı ya da sözlü bir dilsel dizgeye gereksinim duyulmaz. Çoğunlukla konuşma sırasında farklı jest ve mimiklerin dışında görme, dokunma, işitme ve koku alma gibi dil dışı farklı iletişim dizgelerine de yer verilir (Bkz. Kıran ve Kıran 2001, 47).

Bu çerçevede iletişimsel dilde dilbilgisel kurallar dışında göstergeler, jest ve mimiklerle desteklenen duygu ve düşünceler söylemin (iletinin) oluşturulmasında önemli roller üstlenir. İletişimde neyin aktarıldığı değil, nasıl aktarıldığı ön planda olduğu için dilin kullanımı (edim) önemlidir. Yabancı dil öğretiminde de dilin edimsel boyutu göz ardı edilmemelidir.

Yabancı dil öğretimi, dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin eşit ağırlıkta aktarımıyla ancak gerçekleşebilir (Bkz. Demirel 2003, 24). Elbette ki yabancı dilin kültürünün de dil öğretiminde araç olarak aktarılması, söz konusu dilin öğretiminde etkilidir. Zira dil, kültürün aynasıdır.

İletişim aracı olarak öğretilen yabancı dili sözlü ve yazılı dil olarak iki farklı yönüyle ele almak gerekir. Zira bu iki dildeki farklılık kullanılan kodlardır. Sözlü dilde sözlü iletişim kodu kullanılırken, yazılı dilde grafiksel iletişim kodu kullanılmaktadır. Yüz yüze konuşma derslerinde jest ve mimiklerin kullanımı dışında vurgulu, ses uyumlu, anlatımsal, coşkulu ve heyecanlı bir yaklaşım söz konusudur. Bu fiziki ve ruhsal durumlar gerek verici gerekse alıcının sözlü iletişimde doğru alımlamalar ve tepkiler vermesine katkı yapacaktır (Bkz. Günay 2004, 98).

Günay (2004) sözel olmayan (nonverbal) dilin iletişimindeki yerini şu şekilde vurgulamaktadır:

Sözlü anlatımda alıcının durumu gereği, bildiriye algılama sırasında yaptığı davranışlar verici için bir ipucu olabilmektedir. Bakış tarzından, ne kadar uzun bakıldığından başının nasıl sallandığına kadar çeşitlilik gösteren iletim biçimleri söyleme eylemini destekler. Konuşmada vurgulamaları belirten el hareketleri, kıpırdanmalar hatta yürüyüş tarzı bile sözel iletişime katkıda bulunur. Bildiri söylenirken yapılan davranışların bildirinin anlamına katkısı vardır. Zira söyleme edimini diğer göstergelerle (ses tonu, mimik, bedensel davranışlar) destekleme eğilim, insanın genel özelliklerindedir. Her anlamlı yapının (sözcük, bedensel davranış, vb.)

kullanıldığı bağlama göre bir değeri vardır. Verici, alıcının bu jest ve mimiklerine bağlı olarak bildirisine yön verebilmekte ya da bildirisini değiştirebilmektedir. (Günay 2004, 100)

Jest ve mimiklerin sözlü iletişim ortamlarında alıcı ve verici arasındaki bildirimlerin alımlanmasına, dolayısıyla doğru ya da uygun tepkiler (geri bildirimler) verilmesine önemli ölçüde katkı yapabilmektedir.

Babacan (2011) ise Ferris ve Mahrebian'ın araştırmalarına dayanarak beden dilinin iletişimsel ortama katkısının ne denli yüksek olduğunu şu şekilde vurgular:

Beden diliyle ilgilenenler bilir, “7-38-55” diye bir oran vardır. Bu sayılar, iletişimde mesajın hedefe ulaşırken kullanıldığı kanallara, yani sözler, ses tonu ve beden dili kanallarına düşen yüzdelerdir. Bunların ilk ikisine beden dilinin tamamlayıcı unsurları da denebilir. (Babacan 2011, 15-16).

Aslında söz konusu kanalların ileti üzerindeki etkisinin yüzde olarak dağılımını şu şekilde göstermek de olanaklıdır.

Söz	%7
Ses Tonu	%38
Beden Dili	%55 (Bkz. Babacan 2011, 16).

Bu oranlar beden dilinin (jest-mimik) iletiye ne kadar güçlü bir etki yaptığının kanıtıdır. Çevirimiçi konuşma derslerinde sözlü iletişime önemli katkılar yapan bu tür sözsel olmayan davranışlardan yararlanma olayı oldukça sınırlıdır, bazen de olanaksızdır. Bu nedenle çevirimiçi konuşma derslerinde jest ve mimikleri kullanmadan söylem oluşturmak ve söylemin doğru alımlanmasını sağlamak oldukça güçtür.

Son dönemlerde yaşanan pandemi (Covid-19) nedeniyle yaşamın birçok alanı gibi eğitim-öğretim ortamı da en alt kademededen en üst kademelere kadar olumsuz etkilenmiştir. Ülkemizde yüz yüze eğitime tamamen ya da kısmen ara verilip çevirimiçi uzaktan eğitime geçildiği dönemler yaşanmaktadır. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı programı da söz konusu olumsuzluktan fazlasıyla etkilenmiştir.

Bu çalışmanın amacı yaşanan olağanüstü süreçte (pandemi) eğitim-öğretim ortamlarının aksamalarının önüne geçerek yabancı dil öğretimindeki dört temel beceriden “Konuşma” derslerinin çevirimiçi en verimli bir şekilde uygulanmasına katkı yapmaktadır.

Araştırmanın yöntemi durum saptanması ve değerlendirmesi şeklindedir. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı hazırlık sınıfı öğrencilerinden ders ortamında yüz yüze ve çevirimiçi konuşma derslerine yönelik genel görüşleri (olumlu ve olumsuz) yazılı olarak istenmiştir. Bu araştırma sadece söz konusu öğrenciler ve ders yürütücüsü görüşleriyle sınırlıdır.

2. Yüz Yüze Konuşma (Sözlü İletişim) Becerileri Eğitimi

Yüz yüze konuşma (sözlü iletişim) becerileri dersi “dinleme ve konuşma” şeklinde iki yönlü yapılmaktadır.

2.1. Dinleme

- Ders kitabındaki dinleme metnine yönelik önce sorular verilir üç kez metin dinletilir ve soruların yanıtlanması beklenir.
- Herhangi bir yönlendirme olmaksızın dinleme metni üç kez dinletilir daha sonra metne yönelik sorular yöneltilir.
- Herhangi bir yönlendirme yapılmaksızın dinleme metni bir kez dinletilir yüzeysel bir alıştırmadır (genel sorular). Daha sonra belli amaçları ölçmeye yönelik ayrıntılı sorular yöneltilir iki kez daha dinleme yapılır.
- Belli ses birimlerinin farkındalığını ölçmeye yönelik alıştırmalar yapılır. (Ör: Sag – Sack).
- Vurguların ve duyguların farklılıklarına yönelik alıştırmalar yapılır (düz bildirim cümlesi, soru cümlesi, ünlem cümlesi, şaşkınlık, rica, onaylama, reddetme, korku, mutluluk).
- Cümle başlangıç ve sonları ile cümle öğelerinin farkındalığını sağlamaya yönelik alıştırmalar yapılır.
- Anlamı oluşturan öğelerin belirlenmesine yönelik alıştırmalar yapılır (kişi, yer, zaman, olay, konu).
- Eş anlamlı ve zıt anlamlı sözcüklerin belirlenmesine yönelik alıştırmalara yer verilir.
- Anahtar sözcüklerin belirlenmesine yönelik alıştırmalar yapılır.
- Konuşma diline yönelik özellikleri belirlemeyi amaçlayan alıştırmalar yapılır (devrik cümleler, eksilteli cümleler, gereksiz tekrarlar) (Bkz. Kast ve Neuner 1998, 44-46).

2.2. Konuşma

- Gereksinimler, dilekler, amaçlar, deneyimler, duygu ve düşünceleri ifade edilir.
- Duruma ya da konuşma ortamına uygun kısa cümleler kurulur.
- Telaffuzu zor ses birimlerini öğrenilir (ch, ng, z, au).
- Sözcükler doğru telaffuz edilir ve vurgulanır.
- Günlük konulara yönelik duygu ve düşünceler sözlü olarak paylaşılır.
- Partnerlerinin ifadeyi farklılaştırması, daha yavaş ve net konuşması, tekrar etmesi beklenir.
- Basit sorular yöneltilir ve doğru yanıtlar vermeyi öğrenir.
- İşlenen metne yönelik sorular yöneltilir.
- İşlenen metin ya da konuya yönelik düşüncesini aktarır.
- Kısa konuşma durumlarına aktif katılım sağlar.
- Çevre ve resim betimlemesi yapar.
- Konu ya da duruma uygun roller üstlenir (drama).
- Etkili ve değişken sözlü ve sözsüz (nonverbal) dil kullanır.
- Dinleme metninin özetini sözlü olarak aktarır (Bkz. Kast ve Neuner 1998, 47-50).

3. Çevirimiçi Konuşma (Sözlü İletişim) Becerileri Eğitimi

Çevirimiçi konuşma (sözlü iletişim) becerileri dersi de yüz yüze ders gibi “dinleme ve konuşma” şeklinde yapılmıştır. Bu bölümde yüz yüze ders ortamlarından farklı yapılan ya da hiç yapılamayan uygulamalara yer verilmiştir. Diğer uygulamalar çevirimiçi konuşma derslerinde aynı yöntemlerle yapılabilmektedir.

3.1. Dinleme

Vurgu ve duyguların aktarımında (düz bildirim cümleleri, soru cümleleri, ünlem cümleleri, rica, onaylama, reddetme, korku, mutluluk) ses tonu, jest ve mimiklerin aktarımında zorluklar yaşanmıştır.

3.2. Konuşma

Korku, mutluluk, öfke, üzüntü gibi duyguların aktarımında zorluklar yaşanmıştır. Zira öğrencilerin evlerinde çevrimiçi ders ortamlarında konu ya da duruma motivasyonlarını sağlamak, gerekli jest ve mimikleri aktarmak ve taklit etmelerini bekleyip sınıfı ortamda olduğu gibi gerekli düzeltmeleri yapmak pek olanaklı olamamıştır.

Telaffuzu zor ses birimlerini (ch, ng, z, au) aktarırken fonetik destek vermekte sorunlar yaşanmıştır. Zira öğrenciler bazı zor ses birimlerini aktarırken çene, diş, dil, dudak, ağız, gırtlak, damağın ne zaman, nasıl devreye girdiğini anlamakta ve uygulamakta zorluk yaşamıştır.

Vurgulamalarda, düz bildirim cümlelerinde, soru ve ünlem cümlelerinde jestlerden (el-kol hareketleri, iniş-çıkışlar) yararlanılması konusunda sorun yaşanmıştır.

Partner ve grup çalışmaları yapılabilmemiş, ancak roller vererek sınıf ortamında olduğu gibi yüz yüze dramaya dönüştürülememiştir. Dolayısıyla aktif uygulamada eksiklik oluşmuş, öğrencilerin jest ve mimikleri nasıl kullandıkları izlenememiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

4.1. Yüz Yüze Konuşma Derslerinin Uygulayıcı Tarafından Değerlendirmesi

- Yüz yüze konuşma derslerine katılım oranı oldukça yüksektir.
- Sınıf ortamı konuşma derslerine uygun duruma getirmek olanaklıdır. Bu amaçla oturma düzenini amaca yönelik ikili çalışmalara, grup çalışmalarına ya da U-düzeni oluşturarak tüm öğrencilerle göz teması sağlayabilecek şekilde getirmek olanaklıdır. Bu yolla öğrencilere konuşma derslerinin vazgeçilmezleri arasında yer alan rol yapma (drama) olanağı tanınmış olacaktır. Öğretmenin drama sırasında anlık müdahaleleriyle (ses, tonlama, jest-mimik) daha etkili bir konuşma ortamı sağlanabilecektir. Öğrenciler konuşma derslerinde ne denli etkin olurlarsa, konuşmalarını o kadar geliştirebilirler. Ayrıca öğrenciler ikili ya da grup çalışmaları yoluyla karşılıklı Almanca tartışma, birbirlerini düzeltme fırsatı da yakalamış olacaklar ve birbirlerini motive edebileceklerdir.
- Öğrencilerin telaffuzunda zorlandıkları ses birimlerini (ch, ng, z, au) uygulamalı olarak fonetik yolla görüp taklit edebileceği bir oturma düzeninde öğretim ortamı bulunmaktadır.
- Sözlü iletişimin belirleyiciler arasında yer alan sesi kullanma (düz bildirim cümleleri, soru ve ünlem cümlelerindeki iniş-çıkışlar, ritim, tonlama ve vurgular), jest ve mimikleri konu ya da duruma bağlı olarak doğru kullanmayı öğretmek yüz yüze eğitimde çok daha etkilidir. Bazen orkestra şefi gibi el-kol hareketleri yaparak aktarım gerçekleşebilmektedir.
- Sınıf içi disiplini sağlayarak konuşma ortamları hazırlamak olanaklıdır. Öğrencilerin dersi daha ciddiye alması ve öğrenme konusunda sınırlarını zorlaması sağlanabilir.

- Yüz yüze ders ortamlarında motivasyonun sağlanması ve derse odaklanma daha kolaydır. Öğrencilerin sınıf ortamında dışsal faktörlerden etkilenmesini engellemek öğretime olumlu katkı yapacaktır.
- Konuşma konusunda özgüven sorunu yaşayan öğrenciler, öğretmen tarafından daha kolay motive edilebilmektedir.
- Yüz yüze konuşma derslerinde öğrencilerin duyuşsal durumları değerlendirilerek ders ortamı hazırlanabilir. Öğrenciler kültürel, sosyal ve ruhsal açılardan birbirlerinden çok farklıdır. Heterojen bir sınıf ortamına uygun konuşma dersleri (çeşitlilik) hazırlanıp uygulanabilir.
- Ders öncesi, arası ve sonrasında da öğrencilerle iletişimin devam etmesi söz konusudur. Gerektiğinde iletişim dili (konuşma dili) Almanca olarak seçilebilmektedir. Bu da ders dışı öğrenmeye olumlu katkılar yapabilmektedir.
- Öğrenciler konuşma derslerini tekrar yaparken zorlanmaktadır. Çünkü alınan notlarla uygulama her zaman birebir örtüşmeyebilir. Çevirimiçi konuşma derslerinde olduğu gibi öğrencilerin kayıtlardan tekrar yapma olasılığı bulunmamaktadır.

4.2. Çevirimiçi Konuşma Derslerinin Uygulayıcı Tarafından Değerlendirmesi

- Çevirimiçi derse katılım oldukça sınırlı kalmıştır. Öğrenciler sisteme daha sonra girip derse takip ettiklerini dile getirirler de konuşma becerisinin gelişebilmesi için aktif rol alma zorunluluğu göz ardı edilmiştir.
- Hem öğretmen hem öğrenciler derslere sınıf dışı ortamlardan katıldığı için genelde uygun bir öğretim ortamı hazırlanamamaktadır.
- Her ne kadar çevirimiçi konuşma derslerinde ikili ve grup çalışma olanakları bulunsa da, rol yapma (drama) konusunda çalışmalar yapılamamaktadır.
- Uygulayıcının vurgulamaları, jest ve mimikleri yansıtmaya olanağı oldukça kısıtlıdır.
- Telaffuzu zor olan bazı ses birimlerinin (ch, ng, z, au) öğrenciye çevirimiçi derslerde aktarımında zorluklar yaşanabilmektedir. Çünkü öğrenciler seslerin boğumlanma noktalarını bilemediği için uygulamalı, göstererek (fonetik) aktarım daha yararlı olmaktadır. Bunun da çevirimiçi konuşma derslerinde gerçekleşebilmesi bazen çok zor ya da olanaksızdır. Zira monitörden yakın çekim ağzınızı, dudaklarınızı, dilinizi ya da dişlerinizi kullanarak seslerin boğumlanmasını aktarmak (öğretmek) tuhaf bir görüntü oluşturacaktır.
- Öğrencilerin ev ortamlarından çevirimiçi konuşma derslerine katılımları sırasında genelde sınıf ortamında olduğu gibi bir disiplin söz konusu olamadığı için motivasyon da düşük olabilmektedir. Zira öğrenciler uzanarak, yatarak, bir şeyler yiyip içerek derslere katılabilmektedir.
- Öğrencilerin çevirimiçi konuşma derslerinde sosyolojik ve psikolojik durumları hakkında herhangi bir öngörü oluşmadığı için, derslerin bireysel farklılıkları da gözetenek işlenebilmesi söz konusu değildir. Öğrencinin üzüntülü, endişeli, mutlu, özgüvenli ya da özgüvensiz gibi birtakım ruhsal görüngüleri derse doğrudan etkileyecektir ve öğretmen bunu fark edemeyecektir.
- Karşılaşılabilecek bilgisayar arızaları ya da internet bağlantısı sorunları bazen derslere katılımı engelleyebilmektedir.
- Tüm dersler çevirimiçi ortamda kayıt altına alındığından, tekrar etme fırsatı her zaman bulunacaktır.
- Çevirimiçi derslere katılım çok pratik, ekonomik ve zahmetsizdir. Barınma, ulaşım ve yeme-içme konularındaki bazı masraflar azalacaktır.

4.3. Yüz Yüze Ve Çevirimiçi Konuşma Derslerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı hazırlık sınıf öğrencilerinin konuşma, eşdeyişle sözlü iletişim dersinin yüz yüze ve çevirimiçi uygulamasına yönelik görüşleri sorularak bir değerlendirme yapmaları istenmiştir:

- Genel olarak çevirimiçi derslere katılım oranının çok düşük olduğu, yüz yüze derslere katılımın daha zorlayıcı olabileceği, dolayısıyla konuşma ortamlarının çok daha verimli geçeceği vurgulanmıştır.
- Göz teması ve bakışlar (öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci) konuşma durumlarında etkili olduğu için, yüz yüze dersler tercih edilmiştir. Bu yolla motivasyonlarının arttığı ve rahatladıkları dile getirilmiştir.
- Ses tonu, jest ve mimiklerin de iletişimde önemli olduğu, çevirimiçi derslerde bu konulardan genelde uzak kalındığı vurgulanmıştır.
- Çevirimiçi dersler evden takip edildiği için, bir sınıf ortamı, atmosferi yaşanmadığı ve motivasyonun düştüğü vurgulanarak sürekli ekrana bakmanın stres yarattığı ve derse odaklanmanın zorlaştığı aktarılmıştır.
- Yüz yüze konuşma derslerinde karşılıklı duyuşsal iletişim sağlanabildiği için “ben” değil, “biz” duygusunun gelişebildiği belirtilmiştir.
- Çevirimiçi derslerde bireysel ve grup çalışması yapma olanağına karşın, drama (oyun) konusunda bir etkinliğin yapılamaması nedeniyle öğrenilen konuşma kalıplarının etkin kullanılmadığı dile getirilmiştir. Oysa yüz yüze konuşma derslerinde sürekli, karşılıklı Almanca konuşma, tartışma, tekrar etme ve pekiştirme olanağı bulunabileceği, hatta ders aralarının da Almanca konuşularak değerlendirilebileceği vurgulanmıştır.
- Yüz yüze ders ortamlarında öğretmen ile karşı karşıya olmanın daha fazla güven verdiği, öğretmenin beden dilinden (jest-mimik, ses tonu) doğru konuşulup konuşulmadığının anlaşılabilirdiği, bu durumun da sözlü iletişime olumlu etki yaptığı ve konuşmaya daha güvenle devam edilebileceği belirtilmiştir.
- Telaffuzla ilintili yaşanan sorunların aşılabilmesi için öğretmenin uygulamalı desteğine gereksinim duyulduğu dile getirilmiştir. Bu nedenle yüz yüze konuşma derslerinde birtakım özel seslerin (ch, ng, z, au) hangi organlar yardımıyla nasıl boğumlandığının görülerek ve taklit edilerek daha iyi öğrenilebileceği görüşü savunulmuştur.
- Konuşma derslerinde genel olarak heyecanlanıldığı, çevirimiçi konuşma derslerine görüntüsüz katılım sağlanıldığında söz konusu heyecanın gizlenebildiği, dolayısıyla karşı tarafın bunu fark edememesi nedeniyle motivasyonun korunabildiği ve rahat davranılabildiği aktarılmıştır.
- Genel olarak ev ortamında çevirimiçi dersler daha rahat bulunmuştur. Zira evde daha rahat giyinilebildiği ve davranılabildiği, ders için hazırlanıp üniversiteye gitmek zorunda kalınmadığı, ulaşım ve üniversitede yeme-içme giderlerinden tasarruf edildiği belirtilmiştir.

- Farklı bir grup öğrenci tarafından ise ev ortamında çevrimiçi konuşma derslerinin neredeyse olanaksız olduğu vurgulanmıştır. Ev ortamında birkaç kardeşin aynı anda çevrimiçi derslere katılımı nedeniyle gerek bilgisayar sorunu (yetersiz sayıda), gerekse farklı ders ortamlarının iç içe girmesi nedeniyle özellikle de konuşma derslerinde sıkıntılar yaşanabildiğinin altı çizilmiştir.
- Bazı öğrenciler bilgisayar ve internet arızaları gibi birtakım teknik sorunlar nedeniyle kendilerinden kaynaklı aksayan derslerden şikayet etmişlerdir. Özellikle konuşma derslerinde söz konusu nedenlerle yaşanabilen karşılıklı alımlama sorunu iletişimsel kopukluklar arasında ön plana çıkmıştır.
- Öğrencilerden biri yurtdışında bulunmasına rağmen, derslerin çevrimiçi olması nedeniyle rahatlıkla katılım sağlayabildiğini, çevrimiçi konuşma dersleri sayesinde basit düzeyde de olsa Almancayı aktif kullanabildiğini belirtmiştir.
- Öğrencilerin büyük çoğunluğu Üniversite’de öğrenim görmelerine rağmen, henüz üniversite ortamını yaşayamamış olmaktan dolayı üzgün olduklarını, özellikle de öğretim elemanlarını ve sınıf arkadaşlarını yüz yüze görmeyi çok arzuladıklarını dile getirmişlerdir.

5. Sonuç

Yabancı dil öğretiminde dört temel beceriden biri olan “konuşma becerisi” yüz yüze ve çevrimiçi ders ortamlarında verilirken karşılaşılan sorunlar öğrencilerin genel görüşleri de alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. Elbette ki her iki ders ortamında da avantaj ve dezavantajlar bulunmaktadır. Ancak uygulayıcı (öğretim elemanı) ve öğrencilerin değerlendirmeleri ile sınırlı tutulan bu çalışmada konuşma becerileri (sözlü iletişim) dersinin çevrimiçi ders ortamlarında, özellikle vurgulamalar ve beden dili (jest-mimik) gibi unsurların etkin olarak kullanılamamasından kaynaklı birtakım iletişimsel sorunlar yaşanabildiği belirlenmiştir.

Ayrıca çevrimiçi ders ortamlarında dramaya yer verilemediği için konuşmayı geliştirmeye yönelik farklı durumlara uygun oyunlar ve roller yaşama geçirilememiştir. Bu da öğrencilere konuşmalarını geliştirmeye yönelik pratik yapma, özgün konuşma olanağı tanımamaktadır.

Çevrimiçi ders ortamlarında bazı duyguların (mutluluk, endişe, nefret, üzüntü, kaygı vs) yansıtılmasının zor olacağı belirtilmiştir. Dersin uygulayıcısının aslında yüz yüze, sınıf ortamında bir orkestra şefi ya da tiyatrocusu (ses tonu, vurgulama, jest-mimik vs.) gibi dersi işleme beklentisi öğrencilerde yoğundur.

Sadece ders içi değil, ders dışı ortamlarda da Almanca konuşma becerilerini geliştirme çabaları içerisinde olmaları gerektiğini vurgulayan öğrencilerde, çevrimiçi ders ortamlarında bu tür fırsatlarının olamayacağı düşüncesi yaygındır.

Öğrencilerin yüz yüze konuşma dersini tercih etme nedenleri arasında sınıf ortamında, arkadaşları ve öğretmenleri ile karşılıklı konuşarak söz konusu derste başarılı olabilecekleri inancı yatmaktadır. Öğrenciler diğer derslerle de bir karşılaştırma yaparak özellikle konuşma becerilerine yönelik bir dersin kesinlikle çevrimiçi ders ortamında gerçekleşmemesi gerektiği görüşünü savunmuşlardır.

Kaynaklar

- Babacan, Ç. (2012). *Öğretmenler İçin Beden Dili*, Çankaya/Ankara: Elma Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gross, H. (1990). *Einführung in die germanistische Linguistik*, München: IudiciumVerlag.
- Günay, V. D. (2004). *Dil ve İletişim*, İstanbul: Multilingual.
- Kast, B., Neuner, G. (Hrsg.) (1998). *Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken*, Berlin und München: Langenscheidt.
- Keller, A. (1989). *Sprachphilosophie*, München: Verlag Karl Alber GmbH Freiburg/München.
- Kıran, Z., Kıran, A.E. (2001). *Dilbilimine Giriş*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Lay, R. (1980). *Manipulation durch die Sprache*, Hamburg: Rowohlt Taschenbuchverlag.